

Neerlands diep

Academie voor publieke
bouw- en infraprojecten

Q²

Neerlands diep
Kwartaalrapportage
Tweede kwartaal 2023

Tweede kwartaalrapportage 2023

In deze tweede kwartaalrapportage van 2023 lees je meer over de diverse activiteiten van Neerlands diep in de maanden april, mei en juni.

Het tweede kwartaal van 2023 laat weer een vol en rijk palet aan activiteiten zien. We merken dat deelnemers uitkijken naar de bijeenkomsten en programma's van Neerlands diep omdat zij daarin buiten de waan van de dag handvatten aangereikt krijgen die hen daadwerkelijk helpen bij de groeiende dilemma's in het dagelijks werk. Dit geldt van oudsher al voor de individuele programma's. Maar ook in de teamprogramma's voor het projectennetwerk en in de netwerkactiviteiten voor alumni zoeken we in toenemende mate de diepte op. Vernieuwde en vernieuwende programma's als Nd Projectpatronen, Nd Digitaal Leiderschap en de Nd Duurzaamheidschallenges zijn hier voorbeelden van. De methodieken die Neerlands diep in deze programma's heeft ontwikkeld lenen zich ervoor om ook in andere programma's ingezet te worden. Een belangrijk middel in de strijd om een plekje in de veelal overvolle agenda's van onze deelnemers en alumni.

Inhoud

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

Nd DIGITAAL LEIDERSCHAP 3

Module 2

Nd KERN 23-25

Kick-off bijeenkomst

Nd BRUG 20

Module 6: Mijn Balans

Nd KERN 22-24

Seminar 5: Wat stuurt er?

Nd BRUG 21

Module 4: Mijn team

Nd KERN 23-25

Seminar 1: Making Sense

Nd DIGITAAL LEIDERSCHAP 3

Module 3

Nd BRUG 23

Module 1: De Spiegel en aanvullende supervisie

Nd TOP 6

6e bijeenkomst: Anders Kijken

Nd BRUG 22

Module 2: mijn project

Nd KERN 22-24

Seminar 6: Leiden en verleiden

Nd DIGITAAL LEIDERSCHAP 3

Module 4

Nd BRUG 21

Module 5: Mijn Balans

Nd KERN 20-22

Seminar 12: Oogst en afronding

Nd BRUG 20

Module 7: Mijn Oogst

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

Nd BRUG 15

Alumni bijeenkomst

Nd BRUG 16

Alumni bijeenkomst

Nd BRUG 12

Alumni bijeenkomst

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

Nd TEAMLEREN 6

Bijeenkomst 1: Lente

Nd PROJECTPATRONEN

Tussentijdse reflectiesessie

Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE KRW-HWBP

2^e online reflectiesessie

Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE HWBP-PAGW

Kick-off bijeenkomst

Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE KRW-HWBP

2^e live inspiratiesessie

Nd PROJECTPATRONEN

4^e eendaagse large scale werksessie

TEAMLEREN 6

Bijeenkomst 2: Zomer

Nd ATELIER

Programma ERTMS

Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE KRW-HWBP

Live slotessie

Nd DUURZAAMHEIDSCHALLENGE HWBP-PAGW

Online reflectiesessie

Nd PROJECTPATRONEN

Slotessie met kerngroep

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

Nd SOCIËTEIT

4 Navigeren in complexe grondopgaves 23

Nd MASTERCLASS

4 Strategisch gedrag 23

Nd MASTERCLASS

5 (Dis)balans 24

NEERLANDS DIEPGANG

6 Vervangings- en renovatieopgave van Rijkswaterstaat 24

SAMENWERKEN MET DE MARKT

DE VERBINDERS

7 Netwerkbijeenkomst voor Verbinders-ambassadeurs 25

DE VERBINDERS

7 3^e reflectiesessie in 2023 25

DE VERBINDERS

8 4^e reflectiesessie in 2023 26

DE VERBINDERS

9 5^e reflectiesessie in 2023 26

NEERLANDS DIEP

DIALOGOESSIE G4

11 De toekomst van projectmanagement G4 27

KLANTENRAAD

12 RAAD VAN TOEZICHT 28

DOORKIJK

13 DOORKIJK KOMEND KWARTAAL AFSLUITING 29
30

Individuele programma's

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd DIGITAAL LEIDERSCHAP 3

4, 13
APRIL

Module 2

De tweede module van Nd Digitaal Leiderschap is gericht op het vergroten van begrip van de digitale transformatie; waar we nu staan en wat de impact is van nieuwe ontwikkelingen als kunstmatige intelligentie op de sector, organisaties en op projecten.

De online module staat telkens in het teken van reflectie en verdieping op het vraagstuk. Ditmaal was Folkert Bloembergen te gast, projectmanager van Talking Traffic. Hij gaf een kijkje in de keuken bij dit innovatieve project binnen de Rijkswaterstaat context.

We zijn gestart met een 'transformatie energizer', waarin de deelnemers vanuit verschillende perspectieven zijn uitgedaagd om een transformatief vraagstuk te bekijken. Daarna zijn we in gesprek gegaan met Bas Haring, technologisch filosoof aan de Universiteit Leiden, over de kansen en uitdagingen rondom kunstmatige intelligentie (KI). Hij ontcrachtte de mythische status van KI door dit te benaderen als zeer snelle computers met veel rekenkracht. Om de kracht van KI te kunnen benutten is er speel- en ontwikkelruimte nodig binnen je werk. Bas prikkelde de deelnemers om hier zelf actie op te ondernemen.

Na een inspirerend kijkje in de keuken bij diverse innovatieve startups op de RDM-campus zijn de deelnemers in de middag verder aan de slag gegaan met hun eigen vraagstuk. Als stap van het waarderend onderzoeken hebben de deelnemers hun droom rondom hun vraagstuk geschetst in mooie beelden en aan het einde van de dag aan elkaar gepresenteerd. Vraagstukken waar de deelnemers aan werken zijn bijvoorbeeld: 'Hoe zorgen we voor meer uniformiteit in onze V&R opgave rondom digitalisering?', 'Hoe kunnen we datagedreven assetmanagement echt inzetten?' tot 'Hoe zorgen we dat we allemaal BIM gaan gebruiken om daarmee schade en hinder te minimaliseren?'.

Rijkswaterstaat 4 | Gemeente Amsterdam 3 | Gemeente Den Haag 1

Nd KERN 23-25

11
APRIL

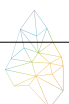
Kick-off bijeenkomst

Op 11 april is er weer een frisse groep gestart met het Nd Kernprogramma.

Directeur Ellen Visser heette de deelnemers een warm welkom in het openingswoord. De deelnemers hadden daarna de mogelijkheid om nader kennis te maken met elkaar. Tot slot werden de deelnemers verder geïnformeerd over de opzet van het Nd Kernprogramma. Deze informatie werd ze gegeven door vier alumni uit eerdere Nd Kernprogramma's, met wie de huidige deelnemers in gesprek gingen.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 4 | Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 1 | Gemeente Amsterdam 1
Gemeente Rotterdam 1 | HWBP 1 | TenneT 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd BRUG 20

13, 14
APRIL

Module 6: Mijn Balans

Brug 20 mocht "het klooster in" met module 6. Dit keer met een geheel nieuwe opzet.

Op de eerste dag werkte beurtelings de ene helft van de groep met Arjan Kindermans en de andere helft met Wendy Hooghiem. Het thema van Arjan was "omgaan met disbalans: hoe kun je van spanning een bron van informatie en vooruitgang maken?". Dat deed hij door aandachtsoefeningen te combineren met communicatie-technieken (interventieniveau's). Wendy werkt vooral met het samenbrengen van authenticiteit en lichaamstaal, waarbij het opzoeken van spanning, disbalans en weinig energie in je lichaam van belang is. Beide workshops hadden een sterk "doe-karakter". Wellicht vielen ze daarom bij de deelnemers zo in de smaak!

De tweede dag begon met Business Aikido, gegeven door Peter Hoogeveen. De deelnemers ervoeren letterlijk en figuurlijk de balans. In de middag, onder eigen beheer, het thema contracteren. De deelnemers leerden hoe ze zelf alert de condities kunnen creëren om het project niet alleen tot een succes, maar ook tot een voor de deelnemer werkbaar en haalbaar project te maken. De deelnemers gingen met elkaar in gesprek over de succes- en faalverhalen, over de vraag waarmee ze 'verleidelijk' zijn en of ze ruimte ervaren (cultuur) om dit aan de orde te stellen. De ochtend was dynamisch en de middag vrij cognitief. Dus voor het energieniveau van de deelnemers een uitdaging.

Leuk om te ervaren hoe deze groep steeds meer "groep" is geworden en er vooral persoonlijk ook behoorlijke stappen worden gezet.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | Prorail 4 | Gemeente Amsterdam 2 | Gemeente Den Haag 1 | TenneT 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd KERN 22-24

17, 18, 19
APRIL

Seminar 5: Wat stuurt er?

Nd Kern 22-24 is alweer over de helft en heeft een inspirerende driedaagse achter de rug.

Seminar 5 startte met een stukje 'cultuur'. Professor Marcel Veenswijk zette een culturele bril bij de deelnemers op om vanuit een cultureel perspectief te kunnen kijken op de projecten.

Daarnaast keken de deelnemers naar het persoonlijk script, interventies en communicatie: Welk script is voor de deelnemer herkenbaar en hoe heeft dit effect op de interventies en communicatie van de deelnemers. Ze leerden wat dit doet met het bewustzijn en met hun handelingsperspectief.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Den Haag 2 | Gemeente Utrecht 1 | HWBP 2
Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat 1

Nd BRUG 21

8, 9
MEI

Module 4: Mijn team

Doel van deze module is om de kern van samenwerken in teams te begrijpen en de eigen rol van deelnemers daarin.

Onder leiding van Ina Ahuis oefenden de deelnemers hoe ze uit een eenzijdig frame kunnen komen. Ze behandelden triggers en de 'zondagse en doordeweekse' theorie: wat we zeggen dat we belangrijk vinden en waar we daadwerkelijk naar handelen. Geen gemakkelijke materie voor de deelnemers.

In de weken daarna kwamen we erop terug in online supervisiegroepen waar we uitdiepten wat de deelnemers naar aanleiding van de module in hun eigen werk hadden uitprobeerde. Veel gehoord werd de tijdsdruk. Het is verleidelijk om vanwege tijdsdruk iets maar even niet te doen. Geregeld wreekt dat zich op een later moment.

Voorts hebben de deelnemers gekeken naar het functioneren van hun team aan de hand van de vijf teamfrustraties van Lencioni. Met Rien Wesseling werd al schapendrijvend achterhaald welke leiderschapsstijl de deelnemers bij voorkeur hanteerden. Ook hier bleek dat wat ze van tevoren zelf hadden ingeschat niet altijd overeenkwam met wat in de praktijk tot uitdrukking kwam.

Rijkswaterstaat 6 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | Gemeente Utrecht 1 | Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat 1 | TenneT 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd KERN 23-25

22, 23, 24
MEI

Seminar 1: Making Sense

Elkaar en elkaars project beter leren kennen stond centraal tijdens het eerste seminar van Nd Kern 23-25. Welke ontwikkelingen komen op de deelnemers af op het gebied van projectmanagement?

De deelnemers verkenden het verhaal achter het verhaal. Aan de hand van de gedramatiseerde storyline van projecten leerden ze grenzen zien in planbaarheid en maakbaarheid: Waarom gaat het zoals het gaat? Waarom zijn mensen succesvoller wanneer ze vaker leerdoelen in plaats van prestatiedoelen stellen?

Er waren vier sprekers van verschillende partners. Zij schetsten hun visie op de ontwikkelingen in het vak van abstract naar concreet: Hoe willen we vandaag met elkaar aan de slag? Waar zijn deelnemers nieuwsgierig naar, wat willen ze er echt uithalen en hoe gaan ze met elkaar in gesprek? Welk appel doet dat op de deelnemers?

Een mooi eerste seminar, waarin de deelnemers enthousiast participeerden.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | HWBP 1
Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat 1 | TenneT 1

Nd DIGITAAL LEIDERSCHAP 3

23
MEI
1
JUNI

Module 3

De derde module van Nd Digitaal Leiderschap is de netwerkmodule: Hoe betrekken de deelnemers stakeholders zoals bestuurders, marktpartijen, de lijnorganisatie en het team bij digitaliseringsvraagstukken? En wat betekent en vraagt het om samen te werken in netwerken?

Tijdens de online module hebben de deelnemers kennism gemaakt met scenariodenken onder begeleiding van Robert Bood. Robert heeft de deelnemers een klein college gegeven over de kracht van scenariodenken om hen goed voor te bereiden op de live netwerkbijeenkomst de week erna. Daarnaast hebben de deelnemers hun vraagstuk nog kunnen aanscherpen om goed van start te kunnen. In de livebijeenkomst hebben alle deelnemers één of meerdere stakeholders rondom hun vraagstuk uitgenodigd om mee te denken. Langs verschillende facetten van scenariodenken zijn ze in een dag aan de slag gegaan met hun eigen vraagstuk.

Het was een energieke sessie waarin inhoudelijk is gepuzzeld op de kansen voor het vraagstuk. "Een echt cadeautje om aan collega's te kunnen geven" zo omschreef een van de deelnemers het. Daarnaast zijn de stakeholders ook meegenomen in de kansen voor het vraagstuk en op deze manier hebben de deelnemers gewerkt aan een meer betrokken stakeholderveld. Hiermee kunnen zij in de vervolgacties betere en beter afgewogen stappen zetten. Tot slot hebben alle aanwezigen de kracht van scenariodenken ervaren, iets wat ze in andere settings weer kunnen inzetten.

Rijkswaterstaat 4 | Gemeente Amsterdam 3 | Gemeente Den Haag 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd BRUG 23

25, 26
MEI

Module 1: De Spiegel en aanvullende supervisie

Kern van deze module is het verkrijgen van inzicht waar de deelnemers staan als leiders van hun projecten en welke kanten ze van zichzelf daarin vooral (niet) laten zien.

In deze module stonden twee hoofdthema's centraal. Op de eerste dag was dit het gedachtengoed van subpersoonlijkheden op basis van het boek 'ik (k)en mijn ikken'.

In een workshop die begeleid werd door René Meijer (Voice Dialogue Academie) kregen de deelnemers inzicht in het feit dat ze als persoon niet uit één persoonlijkheid, maar uit een heleboel subpersoonlijkheden bestaan. Door zich te verdiepen in hoe een levensgeschiedenis van invloed is geweest op de ontwikkeling van een persoonlijkheid kregen de deelnemers inzicht in hun 'ikken'.

Op dag twee heeft Sander Boon (TWST) de deelnemers meegenomen in de wereld van waarneming en interpretatie. Wat zien de deelnemers en welke interpretaties of oordelen koppelen ze daar ongemerkt aan? Is dat gebaseerd op harde waarneembare feiten of trekken ze (te) voorbarige conclusies op basis van overtuigingen en aannames? En hoe speelt dat een rol in de manier waarop je met anderen interacteert?

Vervolgens is ingezoomd op het onderwerp 'reflecteren in actie' en gebruik gemaakt van de KAR methodiek. Deelnemers hebben aan de hand van eigen casuïstiek met elkaar geïmproviseerd.

De dag is afgesloten met een groepsspel. Daarbij kregen de deelnemers elk twee afbeeldingen in handen die ze niet aan hun mededeelnemers mochten tonen. Alle afbeeldingen samen vormden een beeldverhaal. De opgave was om door elkaar heel feitelijk te vertellen wat er op de afbeeldingen te zien was, samen tot een kloppende tijdlijn te komen.

Na afloop van de module hebben de deelnemers deelgenomen aan twee (online) supervisiebijeenkomsten. Tijdens deze supervisiebijeenkomsten hebben de deelnemers in kleine groepen en onder begeleiding geoefend met het toepassen van de theorie uit de module op hun eigen casuïstiek. De theorie is in de basis inhoudelijk niet bijzonder ingewikkeld, maar de toepassing ervan is dat wel. Om deze reden wordt in het Brugprogramma aandacht besteed aan het heel praktisch oefenen met de aangereikte theorie.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1
Gemeente Den Haag 1 | WDO 1

Nd TOP 6

8, 9
JUNI

6e bijeenkomst: Anders Kijken

In hoeverre lukt het de deelnemers om los te komen van de dominante manier van kijken?
Krijgen ze weer beweging in vraagstukken door er ander licht op te laten schijnen?

We begonnen met de Engelse Chris Grant. Met zijn inleiding 'Leading for Diversity & Inclusion: What it Means, What it Takes' putte hij uit zijn eigen brede ervaring als leider en voorvechter van diversiteit. De middag gebruikten we voor onderlinge reflectie en feedback.

Vrijdagmorgen was filosoof Menno de Bree onze docent waarbij we oefenden in zuiver denken volgens de regels van de logica. Daarna gingen de deelnemers 'anders kijken' in het Kröller-Müller Museum onder leiding van Tosca van Diest. Wat Menno deed met helder denken, deed zij met zuiver kijken naar kunstwerken. Ook hier ontstond weer denkruimte voor de deelnemers.

Rijkswaterstaat 4 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 3 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | HWBP 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd BRUG 22

15, 16
JUNI

Module 2: mijn project

In deze module keken de deelnemers op een andere manier naar projectmanagement, verkenden ze wat voor soort projectmanager ze zijn en verdiepten ze zich in ieders leiderschap en leervraag.

De eerste dag stond in het teken van 'Chaordisch Projectmanagement', waar Nicoline Mulder de deelnemers in meenam. Hard werken en een fikse uitdaging om de theorie die gaat over een hele andere manier van het kijken naar en het managen van projecten te vertalen naar de ('blauwe') praktijk van de deelnemers.

Op de tweede dag stond 'De Paardenspiegel' in de Prinses Maxima Manege op het programma en dat was weer indrukwekkend. Sommige deelnemers hadden vooraf zo hun bedenkingen, maar gingen toch weg met nieuwe inzichten over zichzelf en waren verrast over hoe treffend de feedback van de trainers en mede-deelnemers was.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1 | HWBP 1
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 1 | TenneT 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

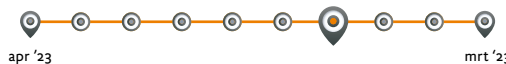
ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd KERN 22-24

19, 20, 21
JUNI

Seminar 6: Leiden en verleiden

Het doel van dit seminar over systeemdenken is om de interactie die tussen de actoren in en rond organisaties plaatsvindt (en met name de patronen die daarbij onderkend kunnen worden) te leren begrijpen.

Door de evolutionair bepaalde selectie zitten we met een mensheid die op de basisdilemma's van leven en werken meestal kiezen voor de korte in plaats van lange termijn, voor een beperkte scope in plaats van een brede scope, voor ik in plaats van wij en de ander. Hierdoor ontstaan patronen die gewenst zijn, maar ook vaak ongewenst.

De eerste dag bood de deelnemers een framework om zowel de vele krachten die gedrag in organisaties beïnvloeden te begrijpen alsmede manieren om individueel en groepsgedrag in organisaties te managen en te beïnvloeden. De deelnemers gingen aan de slag met de werkpactijk gezien door de bril van systeemdenken.

De tweede en derde dag ging de focus meer op de eigen persoon. Jürg Thölke nam de deelnemers mee in hun "oude verhalen", welke invloed hebben in het hier en nu; een zoektocht naar de beste versie van zichzelf in verbinding met de wereld om hun heen.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Den Haag 2 | Gemeente Utrecht 1 | HWBP 2 | Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd DIGITAAL LEIDERSCHAP 3

20, 29
JUNI

Module 4

De vierde en laatste module van Nd Digitaal Leiderschap is gericht op leiderschap in de digitale transformatie. Hoe geven de deelnemers richting, hoe gaan ze om met weerstand en hoe kunnen ze kraakjes zetten in een complexe omgeving?

De online module stond weer voor een groot deel in het teken van reflectie, maar deze keer met een focus op het eigen leiderschap. Daarnaast was Ger Baron te gast, hij is CIO bij de gemeente Amsterdam en nam in vogelvlucht de deelnemers mee in de ambitie, kansen en uitdagingen voor de digitale stad. Daarbij stond hij ook stil bij de complexiteit hiervan en wat dat vraagt van projectmanagers. Een van de deelnemers gaf terug: "Elke organisatie verdient een Ger".

De livebijeenkomst was gericht op het vergroten van het inzicht in weerstanden en het wegnemen hiervan bij transformatieve en innovatieve ontwikkelingen. Fabio Severijnen en Thom Eisenga van de Behavior Change Group, gaven inzicht in de drie basisvormen van weerstand. Daarbij deelden ze ook praktische tips om met deze typen weerstand om te gaan. Ook gaven ze een goed overzicht van de condities die nodig zijn voor succesvolle verandering.

De namiddag hebben de deelnemers gebruikt om te reflecteren op het geleerde en dit te vertalen naar de eigen praktijk. We sloten de bijeenkomst af met het vastleggen van de opgedane wijsheid op een tegeltje.

Rijkswaterstaat 4 | Gemeente Amsterdam 3 | Gemeente Den Haag 1

Nd BRUG 21

22, 23
JUNI

Module 5: Mijn Balans

Deze module gaat over bewustzijn van samenspel tussen hoofd en lichaam en ontdekken hoe de deelnemers steeds de balans weer terug kunnen vinden.

Arjan Kindermans werkte met aandachtsoefeningen, omdat als je geen ruimte in je hoofd hebt, het al helemaal moeilijk is om uit je automatische actie/reactie te komen. Vervolgens oefenden de deelnemers met interveniëren op het passende niveau.

Wendy Hooghiem werkte met mini-opstellingen en met lichaamstaal om vraagstukken van de deelnemers op een ervaringsniveau te duiden. Verder gingen de deelnemers aan de slag om met het 'Job Demands-Resources Model' de eigen werkstressoren en energiebronnen te inventariseren, de balans op te maken en elkaar te helpen hoe te werken aan een positieve balans.

De deelnemers sloten af met Business Aikido (Peter Hoozeveen) om te ervaren wat het betekent als je vanuit balans werkt.

Rijkswaterstaat 6 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 1
Gemeente Utrecht 1 | Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat 1 | TenneT 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd KERN 20-22

Seminar 12: Oogst en afronding

Dit afrondende seminar staat in het teken van Oogsten en Adjourning.

26, 27, 28
JUNI

De deelnemers hebben aan een taai vraagstuk ('De Kwestie') gewerkt vanuit hun organisatie en presenteren dit vraagstuk op de eerste dag van het seminar, waarbij ook de leidinggevendenden zijn uitgenodigd en de begeleider.

Op dag twee stond de persoonlijke oogst van de deelnemers centraal. Waar zijn ze bijna drie jaar geleden gestart, welke ontwikkeling hebben de deelnemers doorgemaakt, hoe wordt dit zichtbaar en hoe gaan ze dit uitbouwen?

De derde dag stond in het teken van het opheffen van de leergroep en afscheid nemen van elkaar. Eén deelnemer van ProRail heeft het programma niet afgerond en één deelnemer van het Waterschap is nog bezig met het afronden van zijn Kwestie.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 1 | ProRail 2 | Gemeente Amsterdam 1 | Gemeente Rotterdam 2 | Waterschappen 2

Nd BRUG 20

Module 7: Mijn Oogst

In deze module stond de oogst van de deelnemers centraal.

29, 30
JUNI

Bert Kuizenga haalde op de eerste dag de deelnemers uit hun comfortzone met de workshop 'Personal branding'. Dat is ook deze keer weer prima gelukt. Daarna mochten de deelnemers in tweetallen hun oogst in een filmpje opnemen, waarin in 2 à 3 minuten hun oogst van het Nd Brugprogramma op het witte doek moest komen te staan. De dag eindigde met een diner in feestelijke kleding, waarbij de deelnemers voor elkaar mooie woorden hadden bedacht.

Vrijdagochtend was Hans Ruijter te gast. Na een inleiding over dienend opdrachtgeverschap, met bijbehorende boeiende praktijkvoorbeelden, waren de deelnemers weer aan zet. Zij mochten door de brillen van verschillende methodieken die in het programma waren aangeboden, naar het verhaal van Hans luisteren en commentaar geven.

Afsluitend mochten de deelnemers elkaars filmpjes bekijken en van feedback voorzien. Het waren stuk voor stuk mooie filmpjes waarbij in ieder geval duidelijk werd dat de meesten zichzelf behoorlijk hadden 'opgerekt'.

Een groep die er even over heeft gedaan om groep te worden, maar aan het eind staat als een huis. Op naar de eindproeves na de zomer en dan afsluiten met de certificaatuitreiking

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 4 | Gemeente Amsterdam 2 | Gemeente Den Haag 1 | TenneT 1

Alumniprogramma's en activiteiten

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd BRUG 15

Alumni bijeenkomst

Nd Brug 15 had wel een heel bijzondere terugkomdag georganiseerd: een 24 uren sessie op een natuurcamping.

11, 12
MEI

Ondanks de bijzondere omgeving was het programma zeer serieus, met als motto 'Veranderen is bewegen'. Na het opmaken van het bivak was er een masterclass met betrekking tot 'Theory U', met medewerking van Mark Eichner. Eerst de inhoud, vervolgens anders kijken naar de eigen praktijksituaties tijdens een wandeling. In de avond deelden de deelnemers de resultaten rond een warm kampvuur. De deelnemers konden zo oefenen met het ontwerpen en ontwikkelen van verandering.

Vrijdagochtend stond te boek als een outdoor activiteit waarvoor een badjas vereist was. Concreet betekende dit een onderdompeling in een ijsbad. Hoewel geen makkie, wel een succes. Een deelnemer liet weten daarna het hele weekend 'aan te hebben gestaan'.

Nd BRUG 16

Alumni bijeenkomst

De deelnemers kwamen per trein naar Rotterdam Centraal. Ze waren te gast in Rotterdam bij ProRail, de Gemeente Rotterdam en Rijkswaterstaat.

2
JUNI

De deelnemers kregen een presentatie over Agile werken binnen ProRail en bezochten Station Rotterdam Centraal. Ze bezochten niet alleen het stationsgebouw, maar namen ook een kijkje onder het dak en zelfs op het dak.

Daarna vertrokken de deelnemers per metro naar gebouw De Rotterdam voor een mooie uitleg over het project de Rijnhaven van de Gemeente Rotterdam om vervolgens met de watertaxi naar de Van Brienenoordbruggen te gaan voor een bezoek aan de basculekelder en te horen hoe de vervanging van beide boogbruggen én het beweegbare deel eruit gaat zien.

Het was goed en fijn om weer bij te praten, te leren en te reflecteren.

Nd BRUG 12

Alumni bijeenkomst

Brug 12 had een terugkomdag georganiseerd waarbij het thema 'vertrouwen' centraal stond.

23
JUNI

13 van de 16 alumni waren aanwezig. Het was een volle dag! In alle vroegte stond Eva Boudewijn (Motion Consult) klaar om de alumni in een interactieve workshop met het thema te laten stoeien. Na het inzicht in het eigen gedrag en triggers in vertrouwensrelaties gingen de alumni aan de slag met "hoe actief te werken aan het creëren van vertrouwen in projectteams". Bijzonder om te ervaren dat ze eigenlijk heel graag wilden bijpraten en tegelijkertijd inhoudelijk aan de slag moesten.

Na de lunch was er een rondleiding in het gebouw van de tijdelijke Eerste Kamer, door Peter Cranendonk, binnenkort de nieuwe projectleider renovatie Binnenhof voor de Eerste Kamer. Een bevroren rondleiding met vooral veel aandacht voor de volop aanwezige kunst.

Tot slot een afsluitende borrel op "het Plein", waar er eindelijk kon worden bijgepraat.

Teamprogramma's en activiteiten

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd TEAMLEREN 6

april '23

dec '23

13, 14
APRIL

Bijeenkomst 1: Lente

Drie projectteams (Zuidasdok Knooppunten, Renovatie Paleis van Justitie en Opwaardering Maaslijn) starten aan Nd Teamleren. De bijeenkomsten zijn van lunch tot en met lunch en we volgen daarbij de seizoenen.

De eerste bijeenkomst die we in co-creatie met de drie projectleiders hadden voorbereid, vond plaats bij Hotel Landgoed Zonheuvel in Doorn. Het stond in het teken van elkaar en elkaars projecten leren kennen. Dat deden de teams voor een groot deel aan de hand van 'rich pictures' die de teams hebben gemaakt en aan elkaar hebben toegelicht. Heel bijzonder hoe goed het werkte om de werelden te 'snappen' en ook waren we verrast over hoe snel de teams elkaar hielpen door kritische vragen te stellen en reflecties te delen. Ook op mens-niveau is er kennisgemaakt, onder andere tussen vergelijkbare rolhouders en voor een deel door met elkaar uit te wisselen welke waarden van vroeger ze nu nog tegenkomen in het werk.

Als creatief intermezzo hebben de teams tijdens de eerste middag op 'magische wijze' de blik letterlijk wat meer geopend met behulp van illusionist Dan LeFay.

Bij deze 'lente-bijeenkomst' zijn de zaadjes geplant in de vorm van een aantal thema's zoals: hoe houden we elkaar gezond en hoe kunnen we ondanks de drukte vooruit blijven kijken? Hoe manage je zo'n groot, complex project? En hoe verbouw je met de winkel open?

Rijkswaterstaat 9 | Rijksvastgoedbedrijf 5 | ProRail 6

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

nd PROJECTPATRONEN

Tussentijdse reflectiesessie

Tijdens de tussentijdse reflectiesessie werd teruggekeken op de large scale werksessie van 30 maart jl. En experimenteerden de deelnemers met de oefening 'linker kolom'.

20
APRIL

De waarderende benadering van de vorige werksessie werd als verfrissend ervaren. Ook de werkvorm om samen toekomstdromen te verbeelden gaf veel positieve energie. Tijdens de kruisbestuiving werd het als lastig ervaren om echt zicht te krijgen op elkaars patronen.

Na de terugblik op de large scale werksessie zijn we gaan experimenteren met een van de werkvormen, die we voor de volgende large scale voor ogen hadden: de oefening 'linker kolom'. Deze oefening houdt in, dat de deelnemers tijdens een gesprek voor zichzelf opschrijven wat ze wel denken, maar niet zo gemakkelijk inbrengen in een gesprek. Door een aantal van deze gedachten wel aan de orde te stellen, komt er meer informatie op tafel. Dit kan behulpzaam zijn in het doorgronden en begrijpen van de onderlinge dynamiek. Sommige deelnemers hebben het uitspreken van dit soort gedachten als waardevolle feedback ervaren.

Rijkswaterstaat 6 | Gemeente Amsterdam 1

nd DUURZAAMHEIDS-CHALLENGE KRW-HWBP

2^e online reflectiesessie

De keer gingen de deelnemers niet reflecteren, maar juist kennis delen: inspirerende ervaringsverhalen stonden op de agenda.

21
APRIL

Na de succesvolle kennisuitwisseling in de vorige sessie was er geen reflectie op elkaars voortgang, zoals in de oorspronkelijke opzet was bedacht, maar is er nog eens ingezet op het met elkaar delen van inspirerende ervaringsverhalen. Deze verhalen gingen onder meer over het betrekken van regiobestuurders bij je project, het gebruik van scenario's uit een grondwaardemodel in dialoog met vergunningverleners en circulair terreinbeheer.

Daarnaast hebben de deelnemers de balans opgemaakt voor de volgende live inspiratiesessie, waarvoor het de bedoeling was om externe stakeholders uit te nodigen voor een multi-stakeholderdialoog. De volgende sessie bleek achteraf wat ongelukkig gepland. Daarom is het programma aangepast en zijn de gasten uitgenodigd voor de slotsessie in juni.

Rijkswaterstaat 5 | Waterschappen 13 | Overig 6

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd DUURZAAMHEID-CHALLENGE HWBP-PAGW

24, 25
MEI

Kick-offbijeenkomst

In de Nd Duurzaamheidschallenge HWBP-PAGW onderzoeken de deelnemers vanuit de Rijksoverheid, Provincies, Waterschappen, natuurorganisaties en kennisinstellingen hoe het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) beter kunnen samenwerken.

Tijdens de kick-offbijeenkomst maakten de deelnemers kennis met elkaar en met de methodiek van de Nd Duurzaamheidschallenge over omgaan met complexe opgaven.

HWBP werkt aan waterveiligheid en PAGW aan waterkwaliteit en natuurherstel. Waar hun projecten elkaar tegenkomen, hebben ze complexe uitdagingen, met vaak wet- en regelgeving als belangrijke factor. Deelnemers gaan op regionaal niveau experimenteren en onderzoeken in twee gebieden waar de programma's elkaar ontmoeten: de Waddenzee en de IJssel-Vechtdelta. Tijdens het Deltacongres in november willen de programma's hun lessen delen over betere landelijke samenwerking.

De ongeveer 60 deelnemers zijn verbonden aan HWBP- of PAGW-projecten of hebben als stakeholder belang bij goede samenwerking. Anders dan bij eerdere challenges zijn er geen project- of opgaveteams, maar zijn deelnemers ingedeeld in acht gelegenheidsteams, verbonden aan een van de twee casussen en met een aandachtsgebied (bijvoorbeeld circulariteit).

In de gelegenheidsteams werkten de deelnemers aan toekomstbeelden op gebiedskaarten. Voor dit 'ontwerpend onderzoeken' worden de deelnemers begeleid door landschapsarchitecten, die in samenwerking met RWS Ontwerpkraacht het hele traject meedraaien en tussentijds uitwerkingen maken. Dit bleek een interessante methodiek, omdat het vraagt om scherpere keuzes dan werken met metaforen of abstractere verbeelding van de gewenste toekomst.

Ook de vaste onderdelen van Nd Duurzaamheidschallenge gaven herkenning en energie tijdens de kick-off. Dan gaat het onder meer over inzicht in en omgaan met complexiteit, het voortbouwen op constructieve krachten door middel van waarderend onderzoeken en de reflectie en het collegiaal advies tussen de teams in leersettings.

Rijkswaterstaat 13 | Waterschappen 12 | HWBP 7 | Rijksdienst voor Ondernemend Nederland 5 | Ministerie van Infrastructuur & Waterstaat 5 | Staatsbosbeheer 3 | Overig 14

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd DUURZAAMHEIDS-CHALLENGE KRW-HWBP

26
MEI

2^e live inspiratiesessie

De tweede live inspiratiesessie was een 'pressure cooker'. Onder tijdsdruk werden verschillende processtappen doorlopen om de groepen te focussen en te stimuleren.

Omdat er geen gast stakeholders waren uitgenodigd is besloten om met het gehele deelnemersveld een simulatie van een multi-stakholderdialoog te doen op basis van een overkoepelende centrale vraag, die voor iedereen relevant was. Dit houdt in dat de deelnemers zelf verschillende stakeholderrollen aannamen, zich hierin inleeften en vanuit dit perspectief de dialoog voerden. Dit pakte heel goed uit. Niet alleen kwamen verschillende perspectieven ter tafel, maar door in de huid te kruipen van stakeholders ontstond ook meer begrip voor hun positie.

In het proces van de multi-stakeholderdialoog heeft de groep trends en ontwikkelingen rond de centrale vraag in kaart gebracht. Vervolgens zijn de deelnemers in gemengde multi-stakeholdergroepen uiteengegaan om gewenste toekomstscenario's te schetsen, deze aan elkaar te delen en vervolgens op zoek te gaan naar gemeenschappelijke ambitie-items.

Uit de resultaten van de sessie en de feedback na afloop bleek het 'pressure cooker' format bijzonder effectief gewerkt te hebben. Ook het verplaatsen in de ander en de dynamische interactie werden als zeer positief ervaren. Een van de deelnemers riep na afloop zelfs: "Dit was de beste bijeenkomst in het programma tot nu toe".

Rijkswaterstaat 9 | Waterschappen 9 | Overig 9

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd PROJECTPATRONEN

1
JUNI

4^e eendaagse large scale werksessie

In de laatste large scale werksessie hebben de deelnemers met 'reflectie in actie' de balans opgemaakt van het programma door de relatie te onderzoeken tussen de bereikte resultaten, de acties die tot deze resultaten hebben geleid en welke kaders het logisch maakten om tot deze acties over te gaan.

Tijdens de laatste large scale werksessie van Nd Projectpatronen hadden 7 van de 9 overgebleven kerndeelnemers hun ontwikkelteam meegenomen. De andere twee kerndeelnemers hadden ervoor gekozen hun ontwikkelteam niet meer mee te brengen.

In alle reflecties die de deelnemers teruggegeven blijkt het voeren van het goede gesprek met de goede spelers cruciaal. De methode "reflectie in actie" biedt hiervoor handvatten en hierin zit de rode draad van het programma: "elke verandering begint bij jezelf en elk stapje is er een". Ook hebben de deelnemers onderzocht wat nog niet is gelukt en welke (hardnekkige) kaders voor de betrokkenen het logisch maakt om zo te handelen, dat (disfunctionele) patronen in stand worden gehouden. De hieruit voortkomende inzichten maken de deelnemers bewust van de mogelijkheid om andere keuzes te maken en daarmee te gaan experimenteren in de praktijk.

De vier large scale werksessies waren een cruciaal onderdeel van het programma. Hiermee zijn de condities gecreëerd om vanuit verschillende perspectieven met de juiste mensen het goede gesprek te voeren over concrete praktijkvragen. Het samen puzzelen, onderzoeken, reflecteren, experimenteren heeft in een aantal gevallen tot mooie doorbraakjes geleid. Los daarvan heeft deze cyclus ook bijgedragen aan het versterken van de onderlinge samenwerking tussen de verschillende spelers die aan deze serie hebben deelgenomen.

Rijkswaterstaat 24 | ProRail 5 | Gemeente Amsterdam 2 | Overig 4

TEAMLEREN 6

8, 9
JUNI

Bijeenkomst 2: Zomer

Tijdens deze bijeenkomst (de zomer) hebben we gefocust op 'de gewassen', die in de vorige sessie gezaaid zijn, die heel voorzichtig boven de grond zijn uitgekomen.

De onderwerpen in deze zomer-bijeenkomst zijn in deze groep van projecten bijvoorbeeld: wat is het verschil tussen 'het project' en 'de opgave' en wat staat centraal? Zijn we speler of speelbal of hittedisch of bliksemafleider? Hoe gaan we om met wijzigingen in het team? Hoe kunnen we in de waan van de dag toch om ons heen blijven kijken? Hoe herkennen we zwakke signalen, en hoe ga je daar mee om?

Na de team-check-in gingen de deelnemers samen met Nicoline Mulder aan de gang met systeem, chaos, chaordisch denken en vlinders vangen. Dit leverde verwarring én inzichten op.

De ochtend van de tweede dag heeft een vast ritme: terugkijken op de eerste dag, persoonlijke reflectie op de resultaten van die dag, teamreflectie en het formuleren van concrete voornemens voor de komende periode.

De groep heeft grote stappen gezet. De sfeer was (veel) vertrouwder dan in de eerste sessie en deelnemers lieten meer het achterste van hun tong zien. Veelbelovend voor de volgende twee sessies.

Rijkswaterstaat 8 | Rijksvastgoedbedrijf 5 | ProRail 5

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd ATELIER

12
JUNI

Programma ERTMS

De slotessie is uitgebreid met een extra ochtend om meer stappen te kunnen zetten in het multi-stakeholderproces, waarmee de deelnemers in de middag aan de slag gingen.

In dit Nd Atelier hielpen tien reflectoren uit het Neerlands diep-netwerk de programmadirectie ERTMS en betrokkenen vanuit het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat met reflectie en advies, langs drie vragen: Hoe kunnen we ons doel bereiken in dit complexe krachtenveld? Hoe kunnen we in de communicatie helder zijn over onhelderheid, ook in politiek-bestuurlijke context? Hoe kunnen we het programma organiseren, gezien de grote mate van complexiteit en bijbehorende onzekerheden?

Adviezen gingen onder andere over de focus houden op de langetermijndoelen in het programma en een voldoende brede blik houden op alle aspecten van de verandering die de systeemsporg die ERTMS is, zal vragen. Daarbij werd meegegeven dat het ook op dat niveau mogelijk is om te leren, dus niet alleen in de projecten, met betrekking tot de doelen zelf en in het programma. Rond het thema communicatie kwam het inzicht naar boven dat niet alleen de bestuurlijke context het lastig maakt om helder en transparant te zijn over onhelderheid, maar dat de betrokkenen in het programma het ook ongemakkelijk vinden: "We zijn anders opgeleid".

Reflectie en adviezen gingen verder over positionering, governance, eigenaarschap en betrokkenheid van stakeholders. Vanuit het programma werd aangegeven dat er 'veel stof tot nadenken' was meegegeven.

Het werd een mooie middag waarbij de scherpte en betrokkenheid van de reflectoren opviel, maar ook de grote mate van nieuwsgierigheid vanuit programma ERTMS.

Neerlands diep Atelier ERTMS 12 juni 2023

Bevindingen Complex krachtenveld

- De spoorsector is een complexe sector met veel verschillende stakeholders;
- De sector mist de urgentie van het programma en duidelijkheid;
- Groeiend aantal actoren in de stuurgroep ERTMS waardoor het sturen op het programma moeilijker wordt.

Advies Complex krachtenveld

- Hanteer het uitgangspunt dat ERTMS er gaat komen fermere;
- Haal het programma uit het vechtperspectief;
- Analyseer het krachtenveld;
- Ga op zoek naar prikkels in het krachtenveld;
- Wat zijn de meekoppelkansen voor het programma en hoe kunnen deze het best benut worden?

Bevindingen Communicatie over de opgave

- Gemis van eigenaarschap;
- Onduidelijkheid over de governance van het programma;
- Het verhaal achter ERTMS is niet helder.

Advies Communicatie over de opgave

- Maak ERTMS een onderdeel van de toekomst: het nieuwe veiligheidssysteem van Europa;
- Straal stevigheid uit;
- Weg met vrijblijvendheid;
- Vraag om commitment van de sector;
- Belangrijk om ongemak van de transitie te communiceren en duidelijk te zijn over de onduidelijkheid. Communiceer ook over wat je wel weet + wat er al bereikt is;
- Zet ERTMS neer als een platform waar activiteiten samenkomen, i.p.v. een programma met doelen.

Bevindingen Organisatie van het programma

- Oorspronkelijke plan voldoet niet meer;
- Opgave is groot en gecompliceerd;
- Geen scherpe doel- en opgaveformulering, waardoor het programma zelf doelen kiest;
- Regierol wordt niet vervuld;

Advies Organisatie van het programma

- Formuleer de doelen op een juiste manier zodat het eigenaarschap gevoeld wordt en een gemeenschappelijke basis wordt gevormd;
- Denk niet te snel in oplossingen;
- Zorg voor een regisserende rol voor de programmadirectie;
- Ander frame voor programma: infrastructuur moet gedigitaliseerd worden en veiligheid moet geregeld zijn.

Rijkswaterstaat 3 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 6 | HWBP 2 | ERTMS 3 | Ministerie van Economische Zaken 1 | TenneT 1 | Overig 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd DUURZAAMHEIDS-CHALLENGE KRW-HWBP

22
JUNI

Live slotsessie

De slotsessie is uitgebreid met een extra ochtend om meer stappen te kunnen zetten in het multi-stakeholderproces, waarmee de deelnemers in de middag aan de slag gingen.

De slotsessie was aanvankelijk gepland als middagprogramma. Vanwege de aanpassing van het programma op 26 mei hebben we in overleg met de deelnemers besloten om er ook een ochtend aan vast te plakken. Dat gaf de deelnemers de gelegenheid om nog twee extra stappen te zetten in het multi-stakeholderproces: het formuleren van ambitiestatements en actieplannen. Vooral aan die laatste stap was bij de deelnemers veel behoefte. Er zit zoveel energie in deze groep, dat een groot aantal deelnemers besloten hebben om ook na de slotbijeenkomst te blijven samenwerken aan een aantal overkoepelende vraagstukken.

In de middag waren er externe stakeholders te gast. Met hen werden dezelfde stappen doorlopen van de multi-stakeholderdialoog, die de deelnemers in de vorige sessie geoefend hadden. Deze keer draaiden de dialogen om de centrale vragen van de teams zelf. Het programma werd afgerond met het ophalen van de oogst. Wat hierin opvalt is dat dit programma nieuwe verbindingen tot stand heeft gebracht die actief worden benut. Zo is een vergaande samenwerking ontstaan tussen een van de HWBP-teams en een KRW-team en gaat een door KRW Landelijk ontwikkeld grondwaardemodel breder ingezet worden. Al met al kijken we terug op een geslaagd traject waarin de deelnemers van begin tot eind veel enthousiasme en energie ten toon spreidden. En waarin zij zich ook bewust zijn geworden van de kracht van een multi-stakeholderaanpak, als hulpmiddel om te navigeren in complexe opgaves.

Rijkswaterstaat 9 | Waterschappen 11 | Overig 14

Nd DUURZAAMHEIDS-CHALLENGE HWBP-PAGW

26
JUNI

Online reflectiesessie

De sessie werd ingezet om de uitkomsten van de kick-offbijeenkomst te delen en de overkoepelende uitdagingen te verrijken.

Vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) waren de uitkomsten van de kick-offbijeenkomst uitgewerkt. Deze online reflectiesessie werd benut om deze te delen met de deelnemers en de overkoepelende uitdagingen uit de twee casusgebieden - de Waddenzee en de IJssel-Vechtdelta - te verrijken.

Gedeelde uitdagingen gingen bijvoorbeeld over hoe dijken zich meer als waterkerende, natuurlijke zone kunnen ontwikkelen en hoe de nieuwe ruimtelijke ordening (NOVEX) en het nieuwe beleid 'water en bodem sturend' beter benut kunnen worden.

In een compacte online sessie bespraken de deelnemers in gemengde groepen per uitdaging eerdere successen en succesfactoren, wat nodig is en nu al mogelijk is om de ambities te realiseren, onder andere op gebied van governance en financiën. De deelnemers legden dit direct vast in een voor iedereen zichtbaar online document.

De sessie leverde geanimeerde gesprekken op en een rijke oogst waar de programma's HWBP en PAGW weer een volgende stap mee kunnen zetten.

Rijkswaterstaat 8 | Waterschappen 11 | HWBP 5 | Rijksdienst voor Ondernemend Nederland 4 | Staatsbosbeheer 2 | Overig 6

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd PROJECTPATRONEN

Slotessie met kerngroep

De allerlaatste bijeenkomst waarin werd teruggeblikt en gereflecteerd. Alle bijzondere verhalen werden ten gehore gebracht en er werd uitgecheckt met 'trotsen' en 'spijten'.

29
JUNI

De allerlaatste bijeenkomst van het programma Nd Projectpatronen was een sessie met de 9 overgebleven deelnemers. In de sessieruimte hing de output van alle ontwikkelprocessen en van de verschillende perspectieven die gedurende het programma voorbij waren gekomen. Het was een indrukwekkende oogst.

De deelnemers lazen hun bijzondere en persoonlijke verhaal voor over de reis die ze de afgelopen anderhalf jaar hebben afgelegd en over de ontdekkingen die ze onderweg hebben gedaan. Veel deelnemers hebben het traject als spannend ervaren, vooral op het moment dat ze geacht werden om een eigen 'systeem' uit te nodigen om mee te doen. Hier zat juist misschien ook wel de grootste doorbraak voor de meesten: door dit systeem bij hun praktijkvraag te betrekken en samen te onderzoeken is er veel bereikt.

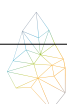
Er waren ook kritische reflecties. We zijn dit programma met grote ambities gestart, maar hebben we die ook waar kunnen maken? En hebben we voldoende inzicht gekregen in elkaars patronen en daarover voldoende onderling uitgewisseld? Binnen het programma hebben we een voortdurende spanning ervaren tussen de ambitie om fundamentele kraken te zetten in het systeem op sectorniveau en het juist zoeken in kleine veranderingen bij jezelf vanuit de veronderstelling dat je disfunctionele patronen waar je last van hebt mede zelf in stand houdt.

Barbara Hoogeboom van het Bert Hellinger Instituut Nederland hadden we uitgenodigd om door de verhalen heen te luisteren en een aantal rode draden met behulp van een opstelling nog nader te onderzoeken. Een thema dat naar voren kwam was de angst om als projectmanager verpletterd te worden door de 'olifant'. Hierbij was de olifant een metafoor van de politiek/bestuurlijke dynamiek waar een project soms in kan belanden. Opvallende bevindingen zoals: veel alertheid, weinig onderling vertrouwen en alleen op jezelf kunnen vertrouwen.

Na de opstelling kregen de deelnemers een oefening om de kracht van intenties te ervaren. Tijdens een wandeling reflecteerden ze op vragen als: hoe hou je je staande, waar laad je je aan op en waar zit je steun? Bij wijze van check-out zijn we geëindigd met een rondje 'trotsen' en 'spijten' (terugkijkend op het programma: waar ben ik dan trots op en waar heb ik spijt van?).

Het slotakkoord was het samen schrijven van een projectpatronenlied en dat met elkaar zingen, schoorvoetend en uitbundig. Nd Projectpatronen was een bijzonder avontuur, dat we nog uitgebreid gaan evalueren.

Rijkswaterstaat 7 | ProRail 1 | Gemeente Amsterdam 1

Activiteiten voor ons netwerk

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Nd SOCIËTEIT

20
APRIL

Navigeren in complexe grondopgaves

Twee gasten uit het netwerk van Neerlands diep deelden hun ervaringen met de complexiteit van hun grondopgaves.

Jasper van de Hoef is projectmanager van een projectoverstijgende verkenning dijkversterking met gebiedseigen grond (Waterschap Limburg). Jos Wiegers is senioradviseur bodem in het landelijke programmteam van Kaderrichtlijn Water (Rijkswaterstaat). Beide zijn betrokken bij de ontwikkeling van ontwerprijtlijnen en modellen die project- en programmteams prikkelen om breder te kijken dan hun eigen opgave. Dit vraagt om integraal denken. Bijvoorbeeld door dijkversterkingsopgaves, waarvoor grond nodig is, te koppelen aan natuurherstel, waarbij vaak grond vrijkomt, en dan liefst binnen hetzelfde gebied.

Tijdens de Nd Sociëteit werd met name ingezoomd op de rol van de bevoegde gezagen. Kennisleemtes en dilemma's leiden vaak tot onbevredigende besluiten. Door met vergunningverleners een open gesprek hierover te voeren en over de risico's die ze zien en de afwegingen die ze maken, ontstaat er ruimte om de maatschappelijke waarde van grond breder te beoordelen. Het helpt hierbij om verschillende scenario's te verkennen. Uit de ervaringen van Jasper en Jos, maar ook van een aantal deelnemers aan de Nd Sociëteit, blijkt dat vergunningverleners over het algemeen hiertoe bereid zijn. Laten zien hoe het anders kan, draagt bij aan het ontwikkelen van nieuwe gewoontes.

16 deelnemers

Nd MASTERCLASS

11
MEI

Strategisch gedrag

Ernst ten Heuvelhof verzorgde de masterclass 'Strategisch gedrag'. Maar strategisch gedrag bleek voor sommige deelnemers nog een lastig te (be)grijpen fenomeen.

Ernst kon zijn missie, die hij op de TU Delft was begonnen, weer volledig uitleven: technisch geschoolde projectmanagers beter leren acteren in politieke- en maatschappelijke besluitvormingsprocessen.

Het ging over patronen in strategisch gedrag, hoe het tot stand komt en hoe we het zelf kunnen ontwikkelen. Ernst gaf spelenderwijs wat theorie mee, waarna de deelnemers aan de slag konden. Soms werd strategisch gedrag ervaren als unfair en schadelijk voor het vertrouwen, en op andere momenten wordt het gezien als noodzakelijk om iets voor elkaar te krijgen.

Het leverde leuke gesprekken en boeiende dilemma's op, wat uiteindelijk door de deelnemers als van toegevoegde waarde voor hun eigen praktijk werd benoemd. Altijd goed om te zien hoe gemakkelijk de deelnemers uit de verschillende programma's elkaar kunnen vinden en hoe open de gesprekken met elkaar kunnen zijn.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 3 | ProRail 5 | G4 4 | HWBP 2

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

30 MEI

ND MASTERCLASS

(Dis)balans

In deze masterclass onderzochten de deelnemers hoe ze voor zichzelf de optimale condities kunnen creëren om bewust te zijn van balans, in balans te zijn en vooral ook in balans te blijven.

Onder leiding van Arjan Kindermans leerden de deelnemers omgaan met disbalans. Want stress komt vanbinnen, niet van buiten. Stress wordt veroorzaakt door hoe we ons verhouden tot wat zich in ons, en om ons heen, voordoet. De deelnemers kregen antwoord op vragen als: hoe zorg je ervoor dat je niet (oude) groeven schiet? Hoe kun je onder druk de juiste keuzes blijven maken? En, hoe maak je van de spanning, die je voelt, een bron van informatie, verbinding en vooruitgang?

Tijdens deze workshop werkten de deelnemers aan het ontwikkelen van bewustzijn en stressbestendigheid door middel van simpele aandachtsoefeningen en handige communicatietechnieken.

Rijkswaterstaat 4 | ProRail 2 | Gemeente Amsterdam 3 | TenneT 1

1 JUNI

NEERLANDS DIEPGANG

Vervangings- en renovatieopgave van Rijkswaterstaat

Bob Demoet (HID RWS) had deze editie van Neerlands diepgang geadopteerd. Onderwerp was de grote vervangings- en renovatieopgave van Rijkswaterstaat.

De grote vervangings- en renovatieopgave van Rijkswaterstaat maakt het werkpakket in 5 jaar tijd vier keer zo groot. De discussierondes gingen over wat spelers belemmerde of juist stimuleerde om aan te haken op de opgave en wat deze opgave aantrekkelijk maakt voor projectmanagers en hun teams.

Bij de bijeenkomst waren maar tien deelnemers; er waren drie last-minute afmeldingen. Hier merken we dat de agenda's van de deelnemers vaak (meer dan) dubbel geboekt staan. Ondanks dat was de sfeer goed. De deelnemers gaven aan het netwerk van Neerlands diepgang te waarderen en nog altijd relevant te vinden.

Rijkswaterstaat 5 | Rijksvastgoedbedrijf 2 | ProRail 2

Samenwerken met de markt

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

DE VERBINDERS

13
APRIL

Netwerkbijeenkomst voor Verbinders-ambassadeurs

September vorig jaar zijn we samen met BOB-KOB een professionaliseringstraject gestart. Het opzetten van een sectorbreed ambassadeursnetwerk is een van de strategische speerpunten van deze professionalisering.

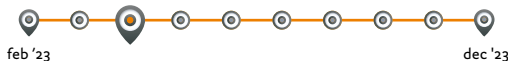
Op donderdag 13 april vond een eerste netwerkbijeenkomst plaats voor potentiële Verbinders-ambassadeurs. Tot voor kort waren er zeven ambassadeurs actief voor De Verbinders. Dit zijn de leden van de voormalige stuurgroep, die nu samen de raad van ambassadeurs vormen. Doel van de eerste netwerkbijeenkomst was om het aantal ambassadeurs te vergroten, waarmee er een groter netwerk ontstaat van sleutelspelers binnen de sector die het gedachtengoed van De Verbinders uitdragen en nieuwe projecten kunnen aandragen, die voor deelname aan het programma in aanmerking komen.

In twee plenaire opwarmingoefeningen werden de deelnemers meegenomen in de vijf kernwaarden voor leren (en samenwerken) en in de principes van het systeemdenken, een van de theoretische onderleggers van het programma. Met een proeverij van interactieve workshops hebben de potentiële ambassadeurs kennis gemaakt met het gedachtengoed en de werkwijze van De Verbinders.

Van de circa 50 deelnemers, waarvan ongeveer de helft van de publieke opdrachtgevers en de andere helft van diverse marktpartijen (bouwbedrijven, installatiebedrijven en ingenieursbureaus) was, hebben zich zo'n 30 personen aangemeld als ambassadeur voor De Verbinders. Dit aantal is inmiddels verder gegroeid. Hiermee vormde deze eerste netwerkbijeenkomst een mooie start voor het opzetten van het ambassadeursnetwerk.

Rijkswaterstaat 7 | Rijkswaterstaatbedrijf 5 | ProRail 2 | Gemeente Amsterdam 2 | Gemeente Rotterdam 3
Gemeente Den Haag 1 | Provincies 2 | Waterschappen 2 | Aannemers 14 | Installateurs 2 | Ingenieursbureaus 6 | Overig 3

DE VERBINDERS

19
APRIL

3^e reflectiesessie in 2023

In deze sessie werd getest of de begeleiding vanuit De Verbinders overbodig gemaakt kan worden.

Tijdens deze reflectiesessie hebben we de nieuwe doelen die de vorige keer geformuleerd zijn opnieuw getoetst. Vervolgens hebben we daar nog een doel aan toegevoegd, namelijk om de begeleiding vanuit De Verbinders overbodig te maken. Dit vraagt om een zekere teamvolwassenheid. Daarom hebben we deze getoetst aan de hand van de vijf aspecten uit de piramide van Lencioni. Uit een spindigram werd mooi zichtbaar welke aspecten van de teamvolwassenheid nog om aandacht vragen bij de deelnemers.

Een andere manier om de externe begeleiding overbodig te maken is de deelnemers zelf laten oefenen met diverse reflectievormen. Zo werd (op eigen verzoek) een check-in geïntroduceerd en werden tijdens het bespreken van de voortgangsmonitor twee reflectoren aangewezen, die vooral letten op het proces.

Een verdiepend gesprek over een van de deelprojecten vond plaats volgens de BOB-methodiek: Beeldvorming, Oordeelsvorming, Besluitvorming. Dit zijn allemaal relatief eenvoudige hulpmiddelen om de hygiëne binnen het overleg en daarmee in de onderlinge samenwerking te versterken.

Rijkswaterstaat 5 | Aannemers 6

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

DE VERBINDERS

4^e reflectiesessie in 2023

Er werd teruggepakt op methoden uit de vorige sessie en er werden nieuwe methodieken toegepast als aanvulling en verdieping.

23
MEI

Opnieuw oefenden de deelnemers met een aantal reflectiemethodieken die de vorige sessie zijn geïntroduceerd. De deelnemers deden een check-in en tijdens het bespreken van de voortgangsmeter werden opnieuw twee reflectoren aangewezen, die na afloop teruggaven hoe het gesprek verlopen was en in welke mate de teamleden zich hielden aan eerder gemaakte afspraken hierover.

In aanvulling hierop hebben de deelnemers de oefening 'linker kolom' als interventietechniek gedemonstreerd. Doel van deze interventie is om extra informatie op tafel te krijgen door de deelnemers te vragen eerst voor zichzelf op te schrijven wat tijdens het gesprek wel werd gedacht, maar niet is ingebracht. De deelnemers werden uitgenodigd om hiervan iets in te brengen, voor zover daar behoefte aan was. Dit legde meteen een gevoeligheid bloot, die door deze interventie bespreekbaar werd.

Om meer betekenis te geven aan de relatieve scores over de verschillende aspecten van teamvolwassenheid zijn de deelnemers in kleine groepjes met elkaar in gesprek gegaan om met elkaar de betekenis van de verschillende scores te onderzoeken. Hierbij ging de aandacht vooral uit naar aspecten die relatief laag scoorden of waar er een groot verschil zichtbaar was tussen de scores van de teamleden van Rijkswaterstaat en die van Levvel.

Bij dit onderzoek maakten de teamleden gebruik van de interpretatieladder om te onderzoeken op basis van welke argumenten de zelf gegeven scores waren gegeven en op welke feiten deze argumenten waren gebaseerd. Door vervolgens te onderzoeken of er ook feiten zijn die de argumenten tegenspreken en of het meewegen van deze tegenargumenten mogelijk tot andere conclusies leidt, ontstond er nieuwe ruimte in de dialoog waarin referentiekaders een beetje werden opgerekt.

Rijkswaterstaat 5 | Aannemers 6

DE VERBINDERS

5^e reflectiesessie in 2023

Een reflectiesessie die een proceswijziging teweeg bracht.

21
JUNI

Na een check-in en het bespreken van de voortgangsmeter ontstond er een procesreflectie op de maandelijkse bijeenkomsten. Sommige teamleden vroegen zich hardop af, of de frequentie en opzet van deze bijeenkomst nog wel passend zijn in de huidige fase en voldoende opleverden. Wat inhoudelijk werd besproken aan de hand van de voortgangsmeter kwam al voldoende aan andere tafels aan de orde. Daarnaast was er een behoefte om meer te verdiepen op de onderlinge relatie.

De reflectie leidde uiteindelijk tot een wijziging in de aanpak. In plaats van maandelijkse reflectiesessies, werd nu besloten om twee keer per jaar een 24-uurs PFU te organiseren, waarin de focus vooral komt te liggen op het verdiepen van de relatie. Dit was voor ons een natuurlijk moment om voor te stellen om deze sessies door anderen te laten begeleiden. Daartoe heeft het team inmiddels ook besloten.

Rijkswaterstaat 5 | Aannemers 6

Neerlands diep

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

DIALOOGSESSIE G4

De toekomst van projectmanagement G4

Deze bijeenkomst wierp een blik op de toekomst van de projectenpraktijk binnen de vier gemeenten.

30
MEI

Aanleiding voor deze bijeenkomst was de vraag vanuit de klantenraad om te onderzoeken wat er nu en in de toekomst speelt in de projectenpraktijk en wat Neerlands diep kan oppakken. Alle vier de gemeenten waren vertegenwoordigd.

De bijeenkomst startte met de vraag welke thema's op dit moment relevant zijn binnen de projecten. Dit leverde een veelheid aan onderwerpen op. Zoals capaciteit, stikstof, vastheid scope, stakeholdermanagement, integraliteit en duurzaamheid. Na een inventarisatie van wat er komende jaren op projecten afkomt hebben we uit de oogst drie thema's geselecteerd waar we de diepte mee in zijn gegaan: Het aantrekkelijker maken van de overheid (GWW) voor iedereen, duurzaamheid en digitalisering. We hebben besproken wat hierin op ons af komt en wat dat vraagt voor de (toekomstige) projectleider. Dat laatste bleek nog een uitdaging en vraagt nog om verdieping.

Gemeente Amsterdam 3 | Gemeente Rotterdam 4 | Gemeente Den Haag 1 | Gemeente Utrecht 2

KLANTENRAAD

Op de agenda stonden enkele wisselingen in de Klantenraad zelf, dialoogsessies binnen de partnerorganisaties en een gedachtewisseling over netwerkactiviteiten van Neerlands diep.

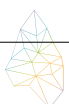
10
MEI

De Klantenraad was te gast bij de gemeente Rotterdam in het stadskantoor met prachtig uitzicht over de Rijnhaven en de Maas. Ed van Vugt (vertegenwoordiger namens Rijkswaterstaat) en Erica de Jong (vertegenwoordiger namens alumni) hebben beide een nieuwe functie gevonden en zullen als gevolg daarvan hun deelname aan de Klantenraad beëindigen.

Samen met partners onderzoeken we de toekomst van het werkveld door een gesprek te organiseren binnen de eigen organisatie van de partners. De resultaten vormen een bouwsteen voor het nieuwe meerjarenprogrammaplan van Neerlands diep. De resultaten van een eerste sessie bij Rijkswaterstaat werden besproken.

De leden wisselden van gedachten over de netwerkactiviteiten van Neerlands diep. Men ziet een algemene trend dat aanmelding voor fysieke netwerkactiviteiten vaak het slachtoffer wordt van een overvolle agenda en dat een besluit om niet te komen in een laat stadium wordt genomen. Dit betekent in de ogen van de Klantenraad dat Neerlands diep extra moeite moet doen om zich te onderscheiden. Bijvoorbeeld door de keuze van de thema's meer toe te snijden op specifieke doelgroepen, door commitment vooraf te vragen, door (de samenhang in) het aanbod beter en eerder over het voetlicht te brengen of door contacten bij de partners in te zetten. Ook schrappen in het aanbod werd als een optie aangegeven.

Rijkswaterstaat 2 | Rijksvastgoedbedrijf 1 | ProRail 1 | G4 1

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

RAAD VAN TOEZICHT

8
JUNI

In een live bijeenkomst waren de belangrijkste punten op de agenda het impulstraject van De Verbinders en de stand van zaken rondom de Samenwerkingsovereenkomst.

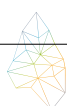

Majorie Jans, directeur Projecten en Transacties bij het Rijksvastgoedbedrijf, werd hartelijk welkom geheten als nieuw lid van de Raad van Toezicht.

Over de resultaten van het impulstraject van De Verbinders waren de leden van de raad te spreken; zij dragen het programma een warm hart toe. Besloten werd om net als Bouwend Nederland, Techniek NL en NL Ingenieurs dit traject voor een tweede termijn financieel te steunen.

Complimenten waren er ook voor de vrijwel definitieve Samenwerkingsovereenkomst Neerlands diep 'nieuwe stijl'. De raad hecht eraan dat deze overeenkomst in 2023 definitief wordt gemaakt zodat de nieuwe wijze van samenwerking vanaf 2024 gestalte krijgt.

Rijkswaterstaat 1 | Rijksvastgoedbedrijf 1 | ProRail 1 | G4 2 | Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat 1

Doorkijk komend kwartaal

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

juli 2023

augustus 2023

29 augustus

ACTIVITEITEN VOOR HET NETWERK
Nd ZOMERGAST

26 september

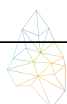
INDIVIDUELE PROGRAMMA'S
Nd BRUG 24
Kick-Off

28 september

ACTIVITEITEN VOOR HET NETWERK
Nd DIEPGANG

september 2023

oktober 2023

Afsluiting

INHOUD

INDIVIDUELE PROGRAMMA'S

ALUMNIPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

TEAMPROGRAMMA'S EN ACTIVITEITEN

ACTIVITEITEN VOOR ONS NETWERK

SAMENWERKEN MET DE MARKT

NEERLANDS DIEP

DOORKIJK

Deze rapportage is tot stand gekomen met bijdrage van: Alijd Bunge, Marjan Lont, Luc Boekesteijn, Hélène Kleijne, Maarten Kraneveld, Steven van Luipen, Wendy Blankert, Jaap Verhoeven, Janine van Oosten en Ellen Visser.

Redactie: Ellen Visser en Sharon Fisser.

Heb je vragen over deze rapportage, of over de kwartaalrapportages van Neerlands diep in het algemeen? Neem dan contact op met Ellen Visser (Directeur).

ellen@neerlandsdiep.nl

nd PARTNERS

